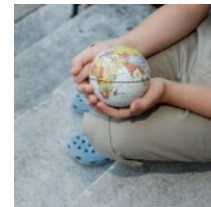

Årskurserna 3-6, Kulturskolan, Mölndal, Ht-16

Lärandeobjekt

Utveckla förmågan att slå an lösa strängar i puls genom en låt, på en bas

Motivering till Lärandeobjektet

Vi ville att basen skulle kunna användas som pulsgivare i ett band. Eleverna skulle kunna använda basen i en samspelssituation där basen spelas i puls och i rätt ton/grundton. Basen kan i samspelet ses som motorn/botten/grunden där de andra kan förhålla sig till den och där ettan kan bli tydlig med hjälp av basen för de andra i samspelet.

Kritiska aspekter – dessa var kritiska för den här elevgruppen i denna studie. Eleverna behövde urskilja:

- Särskilja att hålla basen mot magen från att lägga den ner i knät för att enklare kunna greppa halsen och slå an i puls, samt för att enklare kunna slå an en sträng i taget
- Särskilja att slå an med ett rullande finger från att kroka och nypa med fingret för att pulsljudet ska låta tydligt, samt för att enklare kunna förhålla sig till pulsen (speciellt när den är lite snabbare)
- Särskilja att man bör slå an med pekfingret nerifrån och upp från att slå an med tummen uppifrån och neråt, för att få ett så bra stöd som möjligt i anslaget vilket gör det lättare att få till ett rullande anslag och därmed kunna förhålla sig till pulsen där pulsljudet blir tydligt och rent
- Urskilja att man behöver dämpa strängen som slås an, med andra handen på gitarrhalsen, för att pulsljudet inte ska låta "grötigt"
- Särskilja att slå an en sträng i taget från att slå an flera strängar, för att det ska bli ett tydligt och rent pulsljud
- Urskilja att för att slå an i puls så slår man an en ton på varje pulsslag
- Urskilja ettan i takten som det pulsslag man byter sträng på när man slår an pulsen

Exempel på variationsmönster som användes – relaterat någon/några av de kritiska aspekterna

Den kritiska aspekten: Särskilja att slå an med ett rullande finger från att kroka och nypa med fingret för att pulsljudet ska låta tydligt, samt för att enklare kunna förhålla sig till pulsen

Läraren sa att: *Nu ska vi försöka ta reda på hur man slår an när man precis ska börja lära sig spela bas för att det ska låta bäst, kännas bäst och för att det ska bli lättast att förhålla sig till pulsen. Jag har sett att ni gör på olika sätt när ni slår an på basen. Det finns ett av de sätten som är enklast att slå an på när man ska börja lära sig spela bas. Titta först hur jag gör så ska ni få testa sedan.*

Läraren visade först övertydligt (med hög volym på basen/förstärkaren):

- Nypande anslag, läraren visade och sa vad som skulle göras väldigt tydligt
- Krokande anslag, läraren visade och sa vad som skulle göras väldigt tydligt
- Rullande anslag, läraren visade och sa vad som skulle göras väldigt tydligt

Eleverna fick sedan testa dessa tre olika anslagen när läraren sa: *härma mig att slå an samt följ min puls när vi slår an (detta gjordes först i fjärdedels tempo och sedan i åttondelstempo för att de skulle få erfara att det blir svårt att nypa/kroka, det hinner de inte med).*

Läraren gav sedan en snabbreprise med basen (med hög volym på basen/förstärkaren) och eleverna fick sedan arbeta med uppgiften: vilket av sätten kroka, nypa eller rulla är mest effektiv när man ska lära sig spela bas tror ni? Motivera. (Om eleverna inte kom loss i diskussionerna gav läraren dem stöd: Vad låter bäst, känns bäst och gör det lättast att förhålla sig till pulsen/hinna med?)

Läraren drog sedan slutsatsen tillsammans med eleverna att det rullande anslaget blir bättre när man ska börja lära sig spela bas, för att det låter bäst, känns bäst och gör det lättast att förhålla sig till pulsen/hinna med.

(När eleverna kom med tanken att det var bäst när de krokade eller nöp i anslaget för att volymen blev högre, visade läraren att volymen kan ändras på förstärkaren istället och för att få högre volym behöver man inte slå an hårdare)

Sedan tränade eleverna i ca. 5 minuter på att slå an på det rullande sättet och läraren gav feedback på hur de gjorde det.

Den kritiska aspekten: Urskilja ettan i takten som det pulsslag man byter sträng på när man slår an pulsen

Eleverna fick lyssna och titta när läraren bytte på ettan och sedan fick de härma och testa att byta på ettan tillsammans med läraren (vi slog an en ton på varje pulsslag och räknade högt)

Läraren bad sedan en elev (som var duktig på att spela i puls och byta på ettan) att sitta jämte läraren.

- Eleven blev först instruerad att byta på ettan samtidigt med läraren och båda spelade i puls och bytte på ettan och samma strängar hela tiden. Läraren och eleven spelade tillsammans en stund.
- Eleven blev sedan instruerad att fortsätta byta på ettan men läraren bytte lite "random" (ej enbart på ettan medan eleven alltid bytte på ettan)

De andra eleverna fick lyssna på hur det lät när eleven och läraren spelade tillsammans utifrån de två olika fallen, samt fick sedan diskutera varför det är viktigt att byta just på ettan och inte lite när man känner för det.

Här blev det väldigt tydligt i vilket sammanhang lärandeobjektet är viktigt och relevant relaterat det större syftet vi tänkte med det.

Den kritiska aspekten: Urskilja att för att slå an i puls så slår man an en ton på varje pulsslag

Läraren använde ett ganska långsamt beat som eleverna skulle spela och följa läraren i.

- Eleverna fick först härma läraren när läraren slog an en ton på varje pulsslag
- Eleverna fick sedan försöka härma läraren när läraren slog an helt "random"

Läraren diskuterade sedan med eleverna och drog slutsatsen vad puls innebär.

Sedan fick eleverna härma läraren att slå an i puls till två andra tempon. Eleverna fick sedan fundera över samt motivera om de ändå slagit an i puls, trots att tempot ändrades.

Exempel på elevresultat

Vi såg en klar förbättring i hur eleverna lyckades slå an i puls där de bytte på ettan, när vi jämförde hur de utförde uppgiften att slå an i puls genom en låt, i eftertestet jämfört med förtestet.

Vi kunde även se en klar förbättring relaterat det tekniska utförandet i att spela bas, när vi jämförde hur eleverna slog an basen i för- respektive eftertest. Vi kunde till exempel se en klar förbättring i hur eleverna utvecklade att slå an en sträng i taget, att de hade ett rullande anslag, att de slog an vid mikrofonen m.m..

Vi tror att detta lärande kom av ovan beskriven undervisning och de andra delarna i undervisningen som utgjorde våra hela lektioner.

Tänkt nästa lektion

I de enskilda undervisningsmomenten är vi relativt nöjda med undervisningen men däremot tycker vi att vi skulle kunnat ändra ordning på undervisningsmomenten. Vi tror att det hade gjort att undervisningen fått en mer logisk och sammanhängande struktur för eleverna.

I undervisningen undervisade vi de kritiska aspekterna i följande ordning:

- Särskilja att hålla basen mot magen från att lägga den ner i knät för att enklare kunna greppa halsen och slå an i puls, samt för att enklare kunna slå an en sträng i taget
- Särskilja att slå an med ett rullande finger från att kroka och nypa med fingret för att pulsljudet ska låta tydligt, samt för att enklare kunna förhålla sig till pulsen (speciellt när den är lite snabbare)
- Urskilja att man behöver dämpa strängen med andra handen för att det inte ska låta "grötigt"
- Särskilja att man bör slå an med pekfinger nerifrån och upp från att slå an med tummen uppifrån och neråt, för att få ett så bra stöd som möjligt i anslaget vilket gör det lättare att få till ett rullande anslag och därmed kunna förhålla sig till pulsen där pulsljudet blir tydligt och rent
- Särskilja att slå an en sträng i taget från att slå an flera strängar, för att det ska bli ett tydligt och rent pulsljud
- Urskilja att för att slå an i puls så slår man an en ton på varje pulsslag
- Urskilja ettan i takten som det pulsslag man byter sträng på när man slår an pulsen

I en utvecklad undervisning skulle vi istället velat undervisa de kritiska aspekterna i nedan ordning:

- Särskilja att hålla basen mot magen från att lägga den ner i knät för att enklare kunna greppa halsen och slå an i puls, samt för att enklare kunna slå an en sträng i taget
- Särskilja att slå an med ett rullande finger från att kroka och nypa med fingret för att pulsljudet ska låta tydligt, samt för att enklare kunna förhålla sig till pulsen (speciellt när den är lite snabbare)
- Särskilja att man bör slå an med pekfinger nerifrån och upp från att slå an med tummen uppifrån och neråt, för att få ett så bra stöd som möjligt i anslaget vilket gör det lättare att få till ett rullande anslag och därmed kunna förhålla sig till pulsen där pulsljudet blir tydligt och rent
- Urskilja att man behöver dämpa strängen med andra handen för att det inte ska låta "grötigt"

- Särskilja att slå an en sträng i taget från att slå an flera strängar, för att det ska bli ett tydligt och rent pulsljud
- Urskilja att för att slå an i puls så slår man an en ton på varje pulsslåg
- Urskilja ettan i takten som det pulsslåg man byter sträng på när man slår an pulsen

Förändringen skulle varit när den grönmarkerade kritiska aspekten behandlades i undervisningen. Det hade troligen varit mycket mer logiskt för eleverna om den behandlades direkt efter den andra kritiska aspekten som handlar om att slå an med ett rullande anslag.

Exempel på lärarresultat

Studien har givit oss insikt i att det är viktigt att välja lämpliga lärandeobjekt utifrån att de är centrala i kursplanens syftesbeskrivning och centrala innehåll, att det har relevans för ett större kunnande och att eleverna i undervisningen får möjlighet att förstå och kunna utföra kunnandet i relation till den större helheten.

Vi bör utgå från elevernas behov av lärande, dvs. de kritiska aspekterna är vi planerar och genomför vår undervisning, men det kunnande eleverna får möjlighet i en sådan undervisning måste kopplas ihop med det de aspekter de redan urskilt så att de får möjlighet att göra en ännu bättre helhet i sitt kunnande efter undervisningarna, än vad de hade för dem.

Att göra sådana omfattande för- och eftertest relaterat varje lektion är inte realistiskt att genomföra i vardagens verksamhet. Däremot kan vi genomföra korta ingångs- och utgångsbiljetter i anslutning till undervisningarna och på det sättet få syn på elevernas uppfattningar och därefter kunna undervisa om de kritiska aspekterna relaterat det vi vill att de ska utveckla sitt kunnande i. Vi kan dock tänka oss att genomföra ett lite större förtest inför ett helt nytt område för att veta vad vi ska lägga mest fokus på.

Övrigt

Vi var sju lärare som deltog i studien och alla undervisade minst en lektion var. Några av oss hade möjlighet att undervisa lektionen flera gånger och i olika elevgrupper, vilket gjorde att vi kände oss mer och mer bekväma med planering och genomförande.

Eftertesten genomfördes vid lite olika tillfällen relaterat de olika lektionerna i studien. Några eftertest genomfördes av tidsskäl direkt i anslutning till genomförd lektion och några ca. en vecka efter lektionen. Det går därför inte att dra alltför stora växlar på elevernas resultat, men vi fick genom studien indikationer på att eleverna utvecklade sitt sätt att spela i puls och byta på ettan samt att de utvecklade anslaget tekniskt i undervisningen.

Handledare

Henrik Hansson